

קוויסלינג, וידקון (1887-1945)

(Vidkun Quisling). מנהיג פשיסטי נורווגי, וב-1942-1945 ראש-ממשלת הבובות בנורווגיה הכבושה בידי הגרמנים. ק' היה בנו של כומר כפרי משכיל בדרום נורווגיה, למד באקדמיה צבאית וב-1911 סופח למטכ"ל הנורווגי. ב-1918-1919 היה ק' נספח צבאי בברית-המועצות ובשנות ה-20 סייע לפריטיוף ננסן בעזרה לנפגעי הרעב באוקראינה. הוא נשא רוסייה לאשה ותחילה אהד את הקומוניזם, אך כעבור זמן מה התאכזב ממנו והיה לאנטי קומוניסט מושבע. ב-1931 היה ק' ממשתתפי תנועת 'התעוררות האומה הנורדית' (Norkisk Folkereising), שביטאה אידיאולוגיה נאצית, ועם זאת תמך במפלגת האיכרים וב-1931-1933 היה שר ההגנה. במאי 1933, שלושה חודשים אחרי נפילת ממשלת האיכרים, יסד ק' מפלגה פשיסטית, נשונל סמלינג

(NS ; Nasjonal Samling – 'איחוד הלאום'). כעבור שנה אירגן את הפעילים הצעירים במפלגתו למשמר בני-לוויה (HIRD).

כבר ב-1930 ניסה ק' להתקשר עם הנאצים בגרמניה. השקפותיו היו קרובות להשקפותיו של אלפרד רוזנברג. הוא סבר שדרושה מנהיגות חזקה של העילית כדי להגן על זכויות הפרט, וה'הירד' נועד להיות ראש החץ של העילית החדשה. לדעתו היהודים אינם 'טהורים', וקיומם מסכן את כינון החברה האידיאלית. ואולם, מפלגתו של ק' זכתה בתמיכה זעומה מאוד, והיא נכשלה בבחירות ב-1933 וב-1936 ולא קיבלה אף מושב אחד בסטורטינג (פרלמנט).

בפרוץ המלחמה התייצב ק' לימין הגרמנים, וב-14 בדצמבר 1939 התקבל לראיון אצל היטלר, ביקש ממנו תמיכה כספית ומדינית, הזהירו שהבריטים עומדים לפלוש לנורווגיה, והציע שהגרמנים יקדימום, יתפסו את נמלי ארצו והוא ישתלט עליה. בליל 8-9 באפריל 1940 פלשו הגרמנים לנורווגיה, וב-9 באפריל, עם השתלטותם על אוסלו הבירה, שידר ק' נאום ברדיו, הודיע על הקמת ממשלה חדשה בראשותו וקרא להפסיק מיד את ההתנגדות לפולשים. כעבור שישה ימים הדיחוהו הנאצים מתפקידו, משהתברר שאין לו כול תמיכה של ממש בקרב הנורווגים. ק' העמיד עצמו לרשות הנציב הגרמני בנורווגיה, רייכסקומיסר יוזף טרבובן, תומכיו מונו לממשלה החדשה ומפלגתו הוכרה כמפלגה החוקית היחידה, אך הוא עצמו לא השתתף בממשלה אף שהוסיף להיות מנהיג הנשונל-סמלינג.

ב-1 בפברואר 1942 הוקמה ממשלה לאומית בראשותו של ק', אך סמכויותיה הממשיות היו מוגבלות והשליטה הממשית הוסיפה להיות בידי הנציב טרבובן. ק' חתר להסכם עם הגרמנים, שיעניק לממשלתו מעמד רשמי כממשלה שאינה תלויה בכובשים הגרמנים. ואולם, בהעדר תמיכה בממשלתו נשען ק' יותר ויותר על 'ההירד', שפעל כמעין משטרה פוליטית, ושיטות הדיכוי הקיצוניות שלו השניאו אותו עוד יותר על הציבור ואף על חלק מצמרת שלטונות הכיבוש. ק' סייע בגירוש יהודי נורווגיה.

אחרי המלחמה נאסר ק', הועמד למשפט, נדון למיתה וב-24 באוקטובר 1945 נתלה. ה'טיימז' הלונדוני היה הראשון שהשתמש בשמו, סמוך לכיבוש נורווגיה בידי הגרמנים, כסמל לבוגד ולמשתף-פעולה עם אויבי עמו וכובשי ארצו, והשם ק' הפך בשפות רבות לשם נרדף לשליט בובה ולבוגד.